

Зевако В І.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
Тернопільського національного медичного
університету імені І. Я. Горбачевського
v_zevako@ukr.net

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Професійна підготовка майбутніх медичних працівників здійснюється не лише під час засвоєння спеціальних, але й гуманітарних дисциплін, зокрема української мови як іноземної, мета якої – досягнення іншомовної комунікативної компетентності, спрямованої на використання мови в повсякденному побутовому спілкуванні та професійній діяльності під час клінічної практики, комунікації з пацієнтами, колегами тощо.

«Концепція мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України» підкреслює, що мовна підготовка іноземних громадян полягає в забезпеченні їхніх комунікативних потреб у різних сферах спілкування: науковій (для отримання конкурентоспроможної підготовки за обраним фахом), соціально-культурній (для належної адаптації та повноцінного орієнтування в соціально-культурному середовищі, особистісного культурного розвитку), побутовій (для задоволення потреб повсякденного життя) [1].

Отже, комунікативна компетентність майбутнього лікаря обов'язково включає професійну складову – сукупність систематизованих знань норм і правил літературної мови, за якими будуються правильні мовні конструкції та повідомлення за фахом [3, с.18].

Комунікативну компетентність майбутнього професіонала формують лексична, фонетична і граматична компетенції. Лексична компетенція – наявність у студентів певного словникового запасу і здатність до його адекватної реалізації. Фонетична компетенція – правильна вимова всіх звуків і звукосполучень української літературної мови, нормативне наголошення, володіння інтонаційними засобами мови. Граматична компетенція – побудова і вживання форм слів, словосполучень і речень відповідно до граматичних норм літературної мови.

І. Ренчка виділяє також діамонологічну компетентність – розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати на запитання і звертатися із запитаннями, підтримувати та розпочинати розмову, вести діалог, складати розповідь [2, с. 173].

Для вироблення практичних умінь і навичок студенти-іноземці виконують різноманітні вправи і завдання. Вже на початкових заняттях, де формуються навички читання і письма, студенти, поруч з лексикою повсякденного вживання, засвоюють значення, правильну вимову, наголошення й написання слів, *лікар, лікарня, клініка, пацієнт, медсестра, анатомія, гістологія, медичний університет* тощо. У міру осягнення нових тем термінологічний запас збільшується. Наприклад, на першому курсі професійне

спрямування має тема «Частини тіла», що вивчається протягом чотирьох годин; на другому курсі термінологічний апарат значно розширюється завдяки темам «Моя майбутня професія», «Я захворів», «У поліклініці», «Хвороби, травми», «Ділова гра «У лікаря», «Медицина. Медичні спеціальності. Медичний персонал», «Відділення лікарні», «Перша медична допомога» та багатьох інших. Студенти, залежно від теми, вчать оперувати складними медичними термінами: *запаморочення, свербіж, висип, зубний біль, кровоносні судини, абдомінальний хірург, оперативне лікування, хірургічне втручання, гіпертонічна хвороба, щитоподібна залоза* тощо.

Грамотичні форми і конструкції студенти засвоюють, спираючись на вивчену лексику, тому на першому курсі будують переважно односкладні поширені речення типу *У мене болить (болять)...*; *Я іду (ти йдеш, він, вона йде, ми йдемо, ви йдете, вони йдуть) до лікаря; Сестра (мама, бабуся, брат, тато) погано (добре) почувасться; Сестра і брат погано (добре) почувасться; Університетська лікарня (поліклініка, аптека) розташована на вулиці Шпитальній* тощо. На другому курсі конструкції значно ускладнюються: *Абдомінальний хірург займається лікуванням органів черевної порожнини; Є такі спеціалізації дантиста: стоматолог-терапевт, стоматолог-хірург, стоматолог-ортопед, дитячий стоматолог; У гастроентерологічному відділенні лікують захворювання органів травлення, наприклад, гастрит, виразку, гепатит, панкреатит, холецистит* тощо.

Відповідно до навчальної програми поступово ускладнюються і тексти, на базі яких, послуговуючись лексичним запасом, студенти будують монологи, діалоги, полілоги. Так формується зв'язне мовлення іноземців.

Отже, у формуванні професійної компетентності студентів медичного університету важливу роль відіграють заняття з української мови як іноземної, де комплексно формуються фонетична, лексична, граматична компетенції, необхідні для професійної комунікації майбутніх лікарів.

Література

1. Концепція мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України. URL: www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/261.pdf (дата звернення: 10.04.2020).
2. Ренчка І. Викладання української мови як іноземної: формування мовної і мовленнєвої компетентності. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2014. Вип. 9. С. 171–179.
3. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко: 3-тє вид., виправ. і доповн. К.: Алерта, 2013. 696 с.

УДК 371.132:373.034

Іванюк І. В.

кандидат педагогічних наук, доктор філософії,
директор Тернопільського навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів – правовий лицей № 2»

tzschool2@ukr.net